

חולות של תקווה

ימין ושמאל רק חול וחול. תשעה שוהדי שלום משבע מדינות נכנסים לחולות הסהרה למסע של 24 ימים אל הלא נודע

טייס קרב ישראלי שנפל בשבי הסורי • כפילו של עודאי חוסיין שנמלט מעיראק • כבאי ניו-יורקי ניצל פיגוע התאומים • פעילת שלום ישראלית שאיבדה את אמה בפיגוע • פלסטיני ששכנע את בן-דודו מאש צה"ל • וגם חייל אוקראיני, קולונל אמריקאי, מוזיקאית איראנית ופליט מאפגניסטן • כל אלה חברו למשלחת הזויה, שיצאה לחצות את מדבר סהרה במסע מירושלים לטריפולי למען השלום • בדרך הם נפתחו, כמעט הלכו מכות והפכו לחברים

ב־1991 בסיוע הסייאיי. "הי, עיתונאי", הוא קרא לעברי במבטא חצי ערבי וחצי אירי וחיוך מרחיב את פניו העגולות והמוקנות. "רוצה בירה? זה למען השלום". מאוחר יותר גיליתי שאצל יחיא, הכל – מסיגי ריות ועד הימורים והטלת שתן – היה "למען השלום". ארוחת הערב בתנין הלילה הייתה אירוע קולני רועש. אחרי שלושה ימים של רכיבה על גמלים במדבר הבר המלה, החל סופי סוף להיווצר קשר אמיץ בין חברי הקבוצה. אפשר היה לחוש את זה בכינויים שהם בחרו זה לזה ובהומור הפנימי השחור-ערתי שנוצר.

השמש שקעה במהירות על החול הקשה, המשוכך בכפיס עץ מאובנים בני 200 מיליון שנה, באמצע השממה, 100 ק"מ דרום-מערבית לקהיר. עד מורה הוקם מאהל. במרכז, בין האוהלים הסדורים, נפרש שטיח. היה מדהים לראות את הדרך הטבעית שבה נוצר מבנה המגורים באותו לילה במדבר. הרחק ממסגרות גיאופוליטיות, התפתחו קווי האמון והירידות. "אנחנו אנשים בעלי דם, הם, והמקרת התרבותית שלנו דומה", אמר יחיא, כשהוא מסביר את הקרבה בין

מקלחות היו נגישות, גאו החיובים, הבריונות ורגשי הירדות שפעו. אבל כשגבר הלחץ על הישראלים, האמי ריקאי, הפלסטיני, העיראקי, האיראנית, האפגני האוקראיני, פילגו ההבדלים האישיים והתרבותיים את החבורה, כמעט עד ביטול המשימה כולה.

מצרים: מכונית כבאים במדבר

שבועיים קודם לכן נפגשו כולם, מלאי חיובים, בשערי יפו בירושלים. למרות החרשות שהגיעו באותו בוקר, שאחד המשתתפים הפלסטינים ביטל את השתתפותו – אחרי שקיבל איזמים על חייו בגלל השתתפות במשלחת שלום עם ישראלים – טיפסו שאר חברי הקבוצה למכונית הכבאים (אחת ארומה ואחת בו) וייצאו למסע של 5,500 ק"מ במדבר לעבר טריפולי.

שבוע אחר כך, עצרו שתי הכבאיות והג'יפ המלווה ליד המסעדה שבה ישבתי בנווה המדבר המצרי בהא ריה. בין הראשונים שירדו מהמשאית היה לאטיף יחיא, לשעבר כפילו של עודאי חוסיין, שברח מעיראק

נצה. החבורה שלמשה, בתוך הרכב, הייתה קולנית לא פחות: מקרימה הכבאי מניו-יורק, קפטן דניאל שרידן, התנועע לקצב התיפוף של הפלסטיני מוחמד אל-ארג'ה, ובחלק האחורי של המשאית לגמו נדה סר-מאסט מאיראן, לאטיף יחיא מעיראק וגלית אורן מיש-ראל כוסות ויסקי, כשהם שרים מנגינות משלהם. אף אחד לא ידע או, אבל זה היה רגע השיא של המסע כולו: כשהתלאת של מצרים התרחקו במריאה האחרית של הרכב, וכולנו האמנו בתמימות שתחושת שליחות ורצון טוב יסייעו לנו לעבור את המחסומים הפוליטיים ששום ישראלי לא עבר מעולם. כיום שאחרי, אחר הצהריים, כשהמציאות טפחה על פנינו בעורף, תו האדיבה של מועמר קדאפי, החגיגה הפכה למריבות קטנוניות, הרצון הטוב לחילופי האשמות, ותחושת השליחות לריקנות של חוסר מטרה.

השינוי במצב הרוח הקולקטיבי היה אולי הרמטי ביותר ב־24 ימי המסע של קבוצת תשעת שוהדי השלום משבע מדינות, אבל הוא כהחלט לא היה היחיד. כשלא היה צריך לנווה הרבה, כשהאוכל היה טעים והי

רפאל ד. פרנקל

כתב ה"ג'ורנל פוסט" מיוחד ל"ידיעות אחרונות"

על גג מכונית הכבאים הגרמנית משנת '62, ששעשה בכביש המהיר, עמד גיל פוגל ועשה פווה. הוא הבליט את חוהו, זקר את הסנטר, וכשירד אחת מונחת על המותן, נראה טיים חיל האוויר הישראלי, ששער השיבה שלו התברר ברוח, כפסל יווני עתיק. או פוריה של מי שעומד לעשות היסטוריה השתלטה על האיש, שנוהג להגיב בחיוך גם על הבריחה המי צחיקה ביותר.

כשהתקרבו לגבול לוב מהעיר המצרית סאלם, ממש לפני השקיעה ב־21 במאוס, חבריו של פוגל על גג המשאית – הקולונל האמריקאי ריי בנסן, החייל האוקראיני יבגני קוושקו והפעיל האפגני יחיא ורי-דאק – שרו בקולי קולות, בעוד פוגל עצמו משמש כמי

שעדיין נותרו ערים ישבו על שתי שורות המדרגות הארוכות מול הקיוסק שמכר קפה וכריכים – 100 מטר בתוך שטח לוב ורק חמישה מטרים מעמדת ביקורת הרכבונים – וקויו שתיתפת בקרוב. כשהגענו לגבול, בלילה הקר והערפילי, הורו אנשי משמר הגבול לבעל הקיוסק לספק לנו אוכל ושתייה חמה בחינם, ובעודו מסדר את המצרכים, הוסיף האיש מתונים את ברכתו האישית – "בוקר טוב", הוא אמר לישראלים בעברית. במהלך שהותנו על אדמת לוב, פוגל, אורן ונתנאל פתחו בשיחה עם שני הבכירים שבין אנשי משמר הגבול, כשהם מדברים אנגלית משובצת בערבית וצרפתית. יותר מפעם אחת הביעו הלוויים תקווה, שהקבוצה שלנו תורשה להיכנס. בשלב מסוים בלילה האינסופי ההוא, לקחו הלוויים את הרכבונים שלנו ויחיא נכנס למשדר הראשי לפגוש את מפקד תחנת הגבול. זה, ביחד עם קבלת הפנים החמה לה וכינונו, גרם לנו לחשוב שרק עניין פורמלי מפריד בינינו לבין הכניסה.

אבל ארבע שעות מאוחר יותר יצא ממשדר המפקד בדואי גבוה וכמה עור, והעביר את המסר באמצעות יחיא. מעולם לא ראיתי הבעת אבל כזאת על פניו של העיראקי, העליו מטבעו. הוא היה נבוכ כשתירגם את דברי הקצין: "ישראל לא קיימת כמדינה. זאת מדינת פלסטין. אנחנו לא מרשים לכובשים להיכנס למדינתנו. אני פוקד על כולכם לעזוב את לוב לפני שאיאלץ לנקוט אמצעים".

כשהוא מעביר לקבוצה רק את עיקרי הדברים,

מורחית לגבול הלווי. בעודו משקיף על המפרץ מה' חוף שבו חנינו, הוא שמע קול מוכר שגרם לו להרים את ראשו לשמיים. מעל לראשו חלפו שני מטוסי מיג'21. כשהמטוסים נעלמו לעבר הדרום, פוגל לא הפסיק להשתאות על המהפך שהתחולל בחייו מאז נפגע הפנטוס שלו בלבנון ב'1982, שבוע לפני שהיה אמור להשתחרר מחיל האוויר.

פוגל נשבה בירי הסורים והנווט שלו נהרג. הוא מעולם לא ריבר על השנתיים שבשי ועל ההתעללות ברמשק, עד לפני חודשיים, כשישב במהלך שבוע הגיי' בוש שהקבוצה עברה. בירדן ליד המדורה מול יחיא, שגם הוא היה קורבן להתעללות מידי של עוראי חר' סיין. החוויה המרגשת, שהעלתה רמעות בעיניו, "שברה אצלי כל כך הרבה מחסומים. היא הסירה על מכתפיי, שמעולם לא ירעתי שהיה שם", הוא נזכר.

פוגל היה רחוק יום אחד בלבד מהגשמת התקווה לחצות את הגבול הלווי, אירוע שיהפך אותו, את אורן ואת מייסד ארגון "שוברים את הקרח", חזי נתנאל (איש עסקים שמתגורר בגרמניה), לישראלים הראשון נים שביקרו א' פעם במדינה הערבית.

"כל השנים סיכנתי את חיי למען הגנה מיידית על ישראל. עכשיו אני לוקח את הסיכון למען שלום ארוך טווח", אמר האב לשלושה. "אנחנו נותנים ללוב ולקראי את ההזדמנות לשנות את מהלך היחסים, לשלוח לעולם מסר שאומר שהגיע הזמן לשנות גישה, לשכוח את העבר ולצפות קדימה לעתיד טוב יותר".

העתיד הטוב יותר היה קרוב ומפתח. בשתיים לפנות בוקר, ב'22 במארס, חברי הקבוצה

”
העיראקי, העליו מטבעו, היה נבוכ כשתירגם את דברי הקצין בחנער הגבול הלווי: "אנחנו לא מרשים לכובשים ישראלים להיכנס למדינתנו"
”

הטייס גיל פוגל מעולם לא דיבר על השנתיים שבשי. רק ליד המדורה, מול יחיא העיראקי, הוא נשבר. "הסרתי עול מכתפיי, שנא ידעתי שקיים"
”

אנשים שמדינותיהם היו במלחמה לעתים תכופות. כש' נשאל על עמיתיו מהמורה התיכון, הוא תמיד התייחס אליהם כאל "אחים ואחיות". "אנחנו משגיחים זה על זה ועל המשפחות שלנו, שלא כמו במערב, שם המשפחה מתפרקת. הם יודעים שאם משהו קורה כאן, אני אהיה זה שיחטוף את הברור, וכישראל אלה יהיו הם".

יחסי קרבה מיוחדים נרקמו בין אורן, שאמה נהרגה בפוגל, לבין אל'ארג'ה, שבן דורו מת בבורעותיו, אחרי שנורה בירי חיילי צה"ל ביום הראשון של האינתיפאדה השנייה. השניים נראו לעתים תכופות יושבים זה לצד זה בחלק האחורי של המשאית, כשהם מלמדים זה את זה עברית וערבית. במהלך הנסיעות הארוכות, כשהעייפות השתלטה על כולם, אורן הייתה מניחה את ראשה על כתפו של אל'ארג'ה, כשנסטרו, המעוטר בוקנקן תיש מעוצב, שמוט בנוחיות על שיערה השחור המתולתל.

כשהיא מנסה להסביר את יחסי הירודהאין שלהם, אמרה אורן – שמשקיעה הרבה מזמנה בטיפול במשפחות שכולות – שוכאב המשותף העניק להם אמפתיה משותפת במקום עיונות. "זה גרם לי להרגיש קרבה אליו", אמרה. "הייתה לנו שיחה קשה מאוד בנושא, והרגשתי חמלה כלפיו, על כך שנאלץ לחוות משהו קשה כל כך בגיל צעיר כל כך".

לוב: אין כניסה לכובשים

בבוקר ה'20 במארס ישב פוגל על חופי מארסה (Marsa Matruh), עיר קטן מצרית, 200 ק"מ

<<<

ברלוסקוניזציה ישראלית

ברלוסקוניזציה התמודד בראש מפלגת "קדימה איטליה", והוא לא הרביח היחיד שמשותף לו ולאולמרט. לברלוסקוניזציה שלוש תחנות טלוויזיה, וגם לתוכנית ההתכנסות של אולמרט יש שלוש תחנות טלוויזיה – רוממה, ערוץ 2 וערוץ 10 – וגם כמה עיתונים גדולים. בסוף אולי גם ההתכנסות, כמו ברלוסקוניזציה, תתגבש בין כן ולא, ותקום או תיפול על חזרו של קול. אבל עד אז, קשה לתת לזה הסבר רציני. בסופו של דבר היא אולמרט לא קנה את שלושת ערוצי הטלוויזיה, הוא גם לא מפקד גלי צה"ל, ולא מחזיק מניות ב"הארץ". הרי אין באמת מאפיה שמאלנית שמורידה פקודות לעיתונאים, והרי לא מדר בר רק בעיתונאים. מדובר בברלוסקוניזציה של כל השכבה השלטת בכל כלי הביטוי, מתיאטרון ופיסיוספורה, דרך מקוריים אקדמיים ופסקי דין של שופטים, ועד עקמת האף של יונית וגרי, כולם, חוץ מכמה עלי תאנה, מכורים לצפייה הגדולה, לכיסופי הנסיגה מהשטחים, בכמיהה כמעט קרושתית. ההתכנסות של אולמרט מהלכת עליהם קסם מיוחד, מפני שהיא משתררת את הנסיגה הנכספת מהלכות המכבידה בש' לום, השלום, מסתבר, הוא עסק מסובך. כל האברמאונים וכל הסכמי לוונו, כל תרגילי המפקד האומי וכל מפרזי היונים לא מצליחים להביא אותו. גם לא הנסיגה. להפך. הנסיגות ביני תיים רק מרחיקות אותו. אוסלו הביא את השאהידים והגזרות הנפץ, חורבן גוש קטיף הביא את המאס והקאסמים. השלום ירד לגמרי מסדר היום. במערכת הבחירות האחרונה הוא לא הופיע אפילו בתשדירים של מרצ. ממברר למפרע, שה שלום היה רק תירוץ. הם אמרו שהם רוצים את הנסיגה למען השלום, אבל באמת הם רצו את השלום למען הנסיגה. עכשיו מי צריך אותו, אם אפשר לסתת גם בלעדי.

מחליפים תירוצים

היה פעם תירוצי של "מיליארדים המושקעים בהתנחלויות על חשבון עייירת הפיתוח". היום ברור שמיליארדים על מי לארדיים יושקעו דווקא בעקירת ההתנחלויות. על חשבון העינים, על חשבון התרופות, על חשבון עייירת הפיתוח. היום ברור שעשרות מונים יותר יקר לעקור את היישובים מאשר להשאיר אותם על כנם. או מה אם נפל התירוצי, נמצא תירוצי אחר. התירוצי ההוש הוא שמירה על האופי היהודי של ישראל. הייתי אולי מאמין, אם הייתי רואה שבאישוהו תחום אחר הם נלי המים על האופי היהודי של המדינה. למשל, אילו היו נלחמים נגד סעיף הנכר בחוק השבות, שמוזרים לכאן מאות אלפי גויים וגמורים מרוסיים ובנתיה. או, למשל, אילו היו מצטרפים למאבק על דמות השבת בישראל. אם באחת מנקודות החיכוך של הגר סחה "מדינה יהודית ודמוקרטית" הם היו שמים את המשקלות המכריעה על הכף היהודית. אבל בכפסי הנסיגה נמצאים במאבקים האלה בדרך כלל דווקא בצד השני של המתרס. רק אם זה יכול להועיל לנסיגה, פתאום האופי היהודי בראש מעיניהם. "צריך לסגת מיד", הם מזהירים, "כי בן הים והירדן היה עוד מעט רוב ערבי". אבל כשבהא קבוצת חוקרים, ומציגה תזה שמפריכה את החשש הזה וקובעת שבי"ש אין יותר מ-14.7 מ"י ליון פלסטינים, הם לא ממחרים להקשיב בתקווה ולבחון בסקר נות, אלא אוטמים אוניוים, מורידים מהכתורות, ושופכים בלי בדיקה קיתונות של לעג וכעס: תפסיקו להקלל לנו את הטרואי מה, קיצונים. האודרה שבעקבות הנסיגה ייפלו קטישות על כפרסבא היא קמפיין הפחדה, ומיה הטענה שעוד מעט נטבע פה בים של דמוגרפיה ערבית? קמפיין הרגיעה?

המטרה העליונה

גם הרומגריפה, כמו השלום, כמו המיליארדים, היא תירוצי. טיעון משתר נסיגה. אם תיברר שאין בו ממש, הם ימציאו אחר. הנסיגה היא המטרה העליונה. בעצם היחידה. המצחיק הוא, שהם נוהגים להאשים את המתנחלים בזה שהם כאילו התנתקו מכל עניין ישראלי ורק השטחים מעניינים אותם. הן התם שבמתנחלים מנסה בתום להסביר להם שהם פשוט טועים. בואו תראו בכמה נושאים חברתיים ותרבותיים אני פעיל: יש לי ילדים ביהדותם ובאופקים, אני מתגרב במ"א, אני קולט עלייה, ארבה, בואו נעסוק יחד בנושאים אחרים, נמצא מכנים משותפים, נלך לקואליציה חברתית. אבל כל לא ידברו עם מתנחלי. כי הם אלה שרוק דבר אחר מעניין אותם: רק הנסיגה מהשטחים. שם דבר אחר לא מעניין. היא המטרה הנעלה מכל, המוקד של כל האמצעים, המטרתה את כל השרצים ומחולת על כל השחיתות. בכנסת החדשה, לראשונה זה שנים, יש להם רוב. קשה מאוד להוריד מהשלטון מישור שיש לו שלוש תחנות טלוויזיה, אבל לפעמים ככל זאת השכל הישר מנצח. ■

חולות של תקווה

(המשך מעמוד קודם)

יחיא – שנגנה מאמנו כולנו – שיכנע אותנו לחזור מהר לכיוון מצרים. לפני שעלינו על המשאיות, נתנאל לחץ ידדים פעם נוספת עם שומרי הגבול. כשהמשאיות הת' רחוק, הם עמדו מאחורי המפקד שלהם, ראשיהם מורכ' נים והבעה וועפת על פניהם המשופמות. מאוכזב אך לא מיואש, אמר פוגל למחרת שהניסיון להיכנס ללוב, גם אם כשל, היה שווה את המאמץ הע' צום שהשקענו. "עשינו את הצעדים הראשונים בכיוון", אמר. "יום אחד, מישור אחר יעשה את הדרך כולה".

ים החול: הקבוצה מתפרקת

אחרי ישיבת מליאה של הקבוצה כולה, נפלה ההח' לטה להמשיך לנווה המדבר המפורסם סיווא (Siwa), שם הינו אמורים לחנות ליד המעיינות החמים על גבול "מדבר החול הגדול" (The great sand desert) ולתכנן מחדש את המשיך דרכנו. אבל בדרך נקטע המסע בהודעה פתאומית של האפגני יהיא וורדאק, שהוא מתכוון לעזוב את המשל' חת. הקבוצה התיישה במעגל בצד הדרך המרבית ליי סיבה דחופה. מטרת הכינוס הייתה לשכנע את וורדאק להישאר עם הקבוצה, אבל אז עלו על פני השטח חילוי קי רעות תרבותיים שכבר מזמן חיכו לצוץ. שריון האשים את וורדאק שהוא "נוטש כשבעניינים גים מסתבכים", ורמו שהוא הבחין בתכונה דומה גם אצל ערבים אחרים. בעקבות ההערה הזאת פנתה סר' מאסט בקריאה נרגשת לוורדאק להישאר, ואמרה שהם הנטישה שלו הוא פוגע במוניטין של הערבים. "זאת הב' עיה במורה התיכון. בכל פעם כשמשוה מסתבך, אנתנו תמיד מתפצלים", אמרה. מאן התלגלה השיחה במהירות לריון פוליטי, שבו מראי החוכר את 343 הככאים בניוירוק, ביניהם עש' רות מחבריו, שמצאו את מותם ב-11 בספטמבר. דבריו

מי ברכב, מי ברגל:

- **נדה טרמאטס** << ב-37, מוויקאית ויוצרת סרטים דוקומנטריים, ילידת איראן, בעלת אודרות איראנית-אמריקאית, שעברה על בשרה את מלחמת איראן-עיראק. כיום מתגוררת בניוירוק ומאורסת לגב' איראני המתגוררת בטהראן.
- **דניאל פטריק שריון** << ב-45, תלמי ארוק, כבאי ניוירוקי שראה מקרוב את אימוני פיגוע התאומים איבד רבים מתכריו במקפתת הטרור.
- **גיל פוגל** << ב-49 מרעות, טיים קרב ישראלי, שמתסו הופל בלבנון ב-82'. ישב שנתיים בשבי הסורי, חצי שנה מתוכן בבירוק מוחלט ובחשכה, עבר חקירות ועינויים. כיום הוא נשוי ואב לשלושה, טיים באל'על.
- **לאטיף יחיא** << ב-42, ליד עיראק, נבחר לשמש ככפילו של עודאי חוסיין, בנו של הרוזן סדאם. במשך עשור הוא שימש בתפקיד המסוכן עד שנמלט ומצא מקלט באירופה. הוא שרד ארבעה ניסיונות חיסול וכעת מתגורר באירלנד, שם הוא עובד כבלש פרטי. אחיו וגיסתו נהרגו בהגפנות האמריקאית על עיראק והוא עדיין מקווה לשוב למולדתו.
- **גלית אורן** << בת 40 מתלביב, פעילת שלום ישראלית, ששכלה את אמה בפיגוע באוטובוס ב-1995. פעילה בפורום ישראל-פלסטיני של משפחת שכולות.
- **וחמד עזאם אל-ארג'ח** << ב-23 מקלקיליה, ליד סעודיה, בן לפלסטים פלסטינים שהוריו חזרו לשטחים כשהיה בן 12. בדרורו נפגע מירי חיילי צה"ל בראשית האינתיפאדה, ודימם למוות בין ורועותיו. כיום מסיים את לימודיו כסטודנט לחשבונאות באוניברסיטת אלקרס.
- **ריימונד נסנון** << קולונל בדימוס בצבא ארה"ב, שלחם בווייטנאם והיה נספה צבאי בפיליפינים. בתחילת 2005 התנדב במבצע ההצלה לאחר הצונאמי באינדונזיה ונשאר שם בתפקיד כביר.
- **יבגני פטרוביץ' קוזשקו** << בן 30, הוצב בעיראק כחייל אוקראיני ב-2003 וכה כבמה אותה גבורה על שירותו שם שנמשך שנתיים. כיום חי באוקראינה ועובד רכב ביטחון.
- **יהיא וורדאק** << בן 39, מוסלמי ליד אפגניסטן, רופא בהשכלתו, שגדל בעיצומה של הפלישה הרוסית למולדתו. הפך לפליט בגרמניה והקים ארגון סיוע לפלסטים כממור ולבני ארצו שנותרו מאחור.

גרמו לתגובה נועזת של יחיא. "ארקיי, או 3,000 אמ' ריקאים מתו ב-11 בספטמבר", אמר העיראקי, שגיסתו נהרגה בהפצצה אמריקאית על בגדד ב-2003. "האם זה נותן לאמריקה את הכוח להרוס את המדינה שלי? 100 אלף עיראקים נהרגו, ומי האב בתור?" שאל בקול זועם. שריון ענה: "אני רק אדם פרטי. הנשיא בוש לא מת' קשר אלי כשהוא מתעורר בבוקר".

למרות ששאר חברי הקבוצה הצליחו להרגיע את הרוחות, העימות בין שריון ליחיא לא היה האחרון ביניהם, וגם לא החריף ביותר, ובסוף הכינוס הזה וורדאק בכל זאת עזב.

הזמן עמד מלכת בסיווא. אלפי עצי דקל ואגמים רחבי ידיים המופיעים לפתע באדמת המדבר החרבה עדיין מוקבלים את פניהם של נודדי מדבר תשששים, כמו לפני אלפי שנים. ברחובות אפשר לראות חמורים רתר מים לעגלות, המשמשים לא רק להעברת סחורות מהר שוק, אלא גם להסעת תיירים. כמעט כל אישה בסיווא היא, במקומיים הם ברברים אתניים – לובתש ברוקה כחר לה וצופי שחור שמכסה את כל פניה.

נתנאל זימן את כל חברי הקבוצה לישיבה נוספת בשעת לילה מאוחרת ליד המעיינות החמים, בניסיון ליע' צור את ההידרדרות במצב הרוח הכללי ולספק מטרה ברורה להשלמת המשימה. בינות לפירים וצויר הגברה, הפגישה הזאת הייתה עימות מתוח נוסף בין אנשי הקבר צה, שהתחילו להרגיש כמו משתתפי הסדרה "הישרות". אחרי יותר משעתיים של נאומים, אוימים של יחיא בעזיבה ועוד חילופי דברים מרים בינו לבין שריון, הת' גבשה תוכנית חדשה – בהסכמת כולם – לסיים את מסע המשלחת בנטיעת עץ הזית מירושלים (שבמקור היה אמור להגיע לטריפוליה) למרגלות הר סיני. 12 שעות אחר כך, כשכולנו עלינו למשאיות כדי להתחיל את המסע בן חמשת הימים לסיני, הודיע יחיא שהוא שינה את דעתו, ויפגוש אותנו בקהיר.

הליחה בגבול היה ארוך לסולנו, אבל במיוחד ליחיא. העיראקי, שלקח על עצמו את תפקיד הוועה, השקיע שעות של נאומים בשני צדי הגבול וניסה למשוך בכל החוטים האפשריים, כדי לאפשר את הכניסה שלנו ללוב. וכשנכשל, שלא באשמתו, לקח את הסירוב באור בר בלילות הוא ישן בבתי מלון במקום עם שאר חברי הק' בוציה, ולפעמים לקח איתו את אל-ארג'ח וסרמאסט, מה שעורר תרועות בקרב שאר חברי הקבוצה. כאחד משני המנהיגים הטבעיים של המשלחת – פוגל היה השני – ההיעדרות שלו הותירה חלל בקבוצה.

עכשיו, כשכל תוכנית המסע שונתה, הוא איבד את הסימפטיה כלפיו. מכל חברי הקבוצה, רק אל-ארג'ח איחל לו דרך צלחה כשעזב. רוכנו היינו בטוחים שהוא לא ישוב.

הר סיני: דמעות של פרידה

הגישה של "מה הלאה?" כבשה את כולם בחלק האחד רון של המסע. בלב "המדבר המערבי הגדול" (The Great Western Desert) ירד גשם. לא כמה טיפות, אלא גשם רצוף במשך שעות. לזכרי המרדף, הפעם הא'

תופסים שלווה. וגם קצת צל

בבוץ. בעוד חלק מהחברים מחפשים תמיכה לאוטו השוקע, יש מי שמחפש תמיכה מאלוהים

השמש שעלתה מעל להרי הטרשים סימלה את תחילתו של היום האחרון להברי משלחת "שוברים את הקרח" שטיפסו על מדרון החר הקרוש. בטקס נטיעת העץ, למרגלות הר סיני ממנו השקיפו לים האדום, הגיע סופו הרשמי של המסע.

אל-ארג'ח ואורן הכניס את העץ לתוך הארמה ביחד, ושאר המשתתפים, לפי התור, מילאו את הבור בארמה. סרמאסט הקריאה את ההצהרה שכתבה הקב"ר זנה. "המסר לעולם הוא פשוט: אם לא אני, אז מי?" נאמר בסופה של ההצהרה.

עם העץ שנשלח בארמה, קברו חברי הקבוצה את כל הסכסוכים והעימותים שהשתלטו עליהם מאז עזבו את הגבול בלוב. באוהל ברואי על שפת הים, על צל"חות דגים, ישבו כולם שעות ארוכות, העלו זיכרונות, והחליפו מחמאות וצחוקים. ואז, אחרי 24 ימים ו-4,500 ק"מ, הגיע הזמן להיפרד.

יחיא ואל-ארג'ח לא קיבלו אשרת כניסה לישראל וחזרו לבתיהם דרך רבת עימות. הקבוצה הצטופפה סביב המונית שלהם כחצי שעה, מחליפים חיבוקים, נשיקות ודמעות. כולם פרט לפוגל. טיים הקרב הביט על התברר מהמתרחש באוהל הברואי. עיניו הרוקקות העוות הסתכלו על החווה שלפניו, כשגופו משותק, גם כשיחיא ואל-ארג'ח כבר ישבו בתוך המונית.

הישראלים – שישן בשבת כשיחיא בילה את הלילה בבתי מלון, שהקשיב בסבלנות לתלונותיו, שנשע על גג המשאית בזמן שיחיא עישן סיגריות בתוכה – לא יכול היה לשאת את עויבתו של בן לווייתו העיראקי. ואז, כשהמונית כבר התחילה להתרחק, הוא צעק לעברו: "לך, לאטיף, תעזוב, למל לא!"

מחלוק המונית חשף יחיא חיוך בודהה אחרון. "למען השלום", הוא צעק בתשובה. ■

התרנום: לילית וגנר

נחשול של גירופים יצא מפיו של יחיא והופנה לעבר מארגני המסע, הנהגים ושרידו, לפני שנתנאל הצליח למשוך את העיראקי הצדה כדי להרגיע אותו. שרידו, מצדו, עמד בצד הדרך ואמר שהוא לא מתכוון להמשיך במסע אם יחיא נשאר בקבוצה. האוקראיני קוושקו הביע אוליטימטום דומה, ומנהל התפעול, אדם רייס, אמר שההתנהגות של יחיא היא "ללא ספק חציית קו אדום".

במשך חצי שעה נרמזה היה שמשלחת השלום מתפרקת יום אחר בלבר לפני מועד סיום הפרויקט. אבל אחרי שנגרעו הרוחות, שרידן ניגש ליחיא, והשניים החליפו התנצלויות כשהם חותמים את המפגש הקצר בייניהם בחיבוק.

כדי להסביר את עצמו, אמר יחיא מאוחר יותר, שמאז הבריחה מעיראק ב-1991 – אחרי שעודאי ירה כדור בחזהו, שיושב שם עד היום – הוא עושה מאמץ ציטוט איריים לשלוט בעצמו. "הכעס עדיין יושב בתור כי, אני מזהיר תמיד את האנשים סביבי: אל תעירו את הש"ר".

הקבוצה, למרות הוועוע, המשיכה לנוע לעבר המטרה הסופית. אבל כמו במקרים אחרים בשלושת השבועות האחרונים, המשטרה המצרית ערמה קשיים. אחרי שקיבלו אישור לנסוע בדרך המובילה לחר סיני מהמי ערב, הודיעו השוטרים במחסום שהדרך לא בטוחה. סכום לא מבוטל של בקשים הצליח לשפר את מצב הכי ביש למשך דקות ספורות, אבל שוב מיהרו השוטרים להתייצב לפני המשאית, ולחסום את הדרך בפחי אשפה.

אחרי יום שלם של נסיעה, טנק דלק שבור, לילה בשארם אישייח' ושבעה מחסומי צבא, קירטעה המשלחת למרגלות הר סיני, כשהיא מגיעה לקצה הדרך – פיזית ומנטלית.

”

העיראקי שוב התלונן ושרידן הודיע לו בתקיפות שיענים את הגישה השליטת שלו. יחיא זרק את הטלפון שלו והניף את אגרופיו לעבר האמריקאי

אל-ארג'ח ואורן הכניסו את "עץ השלום" לתוך האדמה, והשאר מינאו את הבור. "המסר לעולם הוא פשוט: אם לא אני, אז מי?"

”

חרונה שירד פה גשם הייתה "לפני כארבע שנים". הגשם הגיע ביום השני של מסע בן יומיים, 700 ק"מ מנוחה המדבר סיווא לכיוון קהיר, דרך כביש בהארייה. המילה "כביש" היא תיאור גריב לשביל הסלעי הרעוע. כחצי תריסר אנשים מהמשלחת ניצלו את ההודמנות של הנסיעה האטית, והתיישבו על גגות המשאיות כדי לצפות ב"ים החול הגדול" (Great Sand Sea) שכביש בהארייה עובר בגבולו הצפוני.

המקומיים אמרו שהגשם הוא סימן למזל טוב, אבל הממטרים הבלתי פוסקים גרמו שוב לשינוי בתוכנית. הוחלט לנסוע למחנה מוכה יתושים ליד הפירמידות של גיזה. בלי הטענות הבלתי פוסקות של יחיא על המסע ובלתי האזימים שלו לעזוב, נעלם חלק גדול מהדרימה שאפפה את מסע המשלחת. אבל עם זה נעלמו גם צחור קו העמק, התיאבון שלו שלא ירע שובע והקללות שהיפטיר לעבר הנהגים – והכיף התפוגג.

וכך כשלפתע, באמצע פקק ברחוב בקהיר, עצרה מונית ליד השיירה ומתוכה הגיח יחיא – כשהוא לבוש במכנסים שחורים, אפרו צלמים תואם וכאפייה אדומה שכולנו התגעגענו אליה – החלפו הרבה חיבוקים, נשיקות וחפיסות שוקולד. כששאלתי אותו למה החליט לחזור, התשובה הייתה פשוטה: "למען השלום".

ביום השני של הנסיעה לסיני כיסה הירח את השמש, וחוס 90 אחוזים של החום התארך בנקודה שבת היינו על פני כדור הארץ. הרוח התגברה, הציפורים הפסיקו את ציוצן, ובליל שום התראה מוקדמת, יחיא התפרק.

העיראקי שוב התלונן על התנאים במהלך המסע ושרידן הודיע לו בתקיפות שהגיע הזמן שיהליף את הגישה השליטת שלו. יחיא התפרץ, זרק את הטלפון שלו על הרצפה, קם והניף את אגרופו פעמיים לעבר הכבאי מנייריק, כשאל-ארג'ח מנסה לעצור אותו. הריב הלוהט עבר דרך מהרה מהמשאית לצד הכביש.

מרחיב אופקים. פוגל והקוראן | ארוחת בוקר משותפת. קשר אמיץ | "למען השלום". מאוחדים בדרך לגבול הלווייתן